

Udgivet 13.02.2025

Udsæd til økologisk majsdyrkning

I denne artikel finder du en oversigt over, hvad du skal være særligt opmærksom på, når du bestiller udsæd af majs.

Af Tove Mariegaard Pedersen, Birgit Ingvorsen

I denne artikel finder du en oversigt over hidtidig praksis i forbindelse med OrganicXseeds og majs-udsæd, og hvad du skal være særligt opmærksom på ved bestilling af udsæd. Der tages forbehold for eventuelle ændringer i praksis.

Dyrkning af økologisk majs og særlige krav til udsæd

Valg af majssorter er særligt vigtigt i økologisk dyrkning. Danmark ligger på den nordlige grænse for dyrkning af majs, og vækstsæsonen er forholdsvis kort. Væksten i økologisk dyrkning er langsommere end i konventionel dyrkning, idet der ikke anvendes startgødning. Tilsammen stiller det krav til højere jordtemperatur end tilsvarende konventionel dyrkning, hvilket betyder, at vækstsæsonen afkortes yderligere. Sorternes modningstidspunkt/tidlighed og kvaliteten af udsæd er derfor afgørende ved dyrkning af økologisk majs.

Der findes ikke en økologisk afprøvning af majssorter i Danmark, men den konventionelle sortsafprøvning kan give indblik i, om sorterne er klimatisk egnede til dyrkning i Danmark.

Tilgængelighed af økologisk majsudsæd

I de seneste sæsoner, har udbudet i OrganicXseeds dækket en stor del af behovet for økologisk majsudsæd, og der er kun givet enkelte dispensationer til at anvende ikke-økologisk udsæd.

Som økologisk landmand skal du være opmærksom på at tjekke OrganicXseeds inden indkøb af udsæd for at tjekke det tilgængelige udbud. Hvis der er økologisk udsæd tilgængeligt i den ønskede tidlighedsklasse, skal dette i udgangspunktet anvendes

OrganicXseeds - sortsgupper

Der er i OrganicXseeds en inddeling i sortsgupper for helsædsmajs, hvor sorterne i udgangspunktet er placeret efter deres tidlighed ved dyrkning under danske forhold.

Art	Videnskabeligt navn	Tilbud
↓ Majs	Zea mays L.	Historik 25
Sortsgruppe	Tilbud	Klassifikation
→ Meget tidlig	4	Kategori 1
→ Middeltidlig	4	Kategori 1
→ Sildig	4	Kategori 1
→ Specialsorter	2	Individuel tilladelse
→ Tidlig	11	Kategori 1

Der er lavet en opdeling i fire tidlighedsgrupper (meget tidlig, tidlig, middeltidlig og sildig) og en gruppe "specialsorter".

Det er firmaerne, som placerer sorterne i tidlighedsgrupper, dog er det Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, der træffer endelig afgørelse om placeringen. Udgangspunktet for indplacering af sorter i tidlighedsklasser har tidligere været baseret på "Sortsvalg majs".

Afgrænsning af de fire tidlighedsgrupper

Nedenfor vises den historiske inddeling i tidlighedsgrupper i OrganicXseeds. Hvorvidt denne afgrænsning fortsat anvendes, når firmaerne placerer sorterne i sortsgupper, er dog uvist.

Firmaer, som sælger sorter fra Tyskland, der ikke er afprøvede under danske forhold, anvender ikke denne inddeling. Vær derfor altid opmærksom på sorternes reelle tidlighed uanset placering i tidlighedsgruppe i OrganicXseeds. Det er tidligere set, at tyske leverandører placerer deres varer i tidlighedsklasser baseret på tidlighed under tyske dyrkningsforhold, som er meget forskellige fra danske forhold. Hvis du som bruger af OrganicXseeds oplever, at en sort er blevet fejlplaceret, kan du henvende dig til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Meget tidlig

Tørstofprocent i hele planten er mere end 6,0 procentenheder højere end referencen for tidlighed.

Tidlig

Tørstofprocent i hele planten er mellem 3,0 og 6,0 procentenheder højere end referencen for tidlighed.

Middeltidlig

Tørstofprocent i hele planten er mellem referencen og 3,0 procentenheder højere end referencen for tidlighed.

Sildig

Tørstofprocenten i hele planten er mindre end referencen for tidlighed.

Referencen for tidlighed i danske forsøg er gennemsnittet af de sorter, som indgår i referencesortsblandingen i værdiafprøvningen.

De sorter, som ikke er afprøvet i danske eller klimatiske sammenlignelige forsøg, er indplaceret baseret på en vurdering ud fra bl.a. FAO-tal.

Udenlandske varer i OrganicXseeds

Hvis der i OrganicXseeds kun er varer tilgængelige i Tyskland eller et andet land, er du stadig forpligtet til at undersøge, om leverandøren kan levere udsæden til dig. Der skelnes ikke på tværs af landegrænser.

Vær opmærksom på, om sorten er placeret korrekt efter danske forhold.

Specialistgruppe og ækvivalenslister

Der er etableret en specialistgruppe for majs, som skal bistå med vurdering af det samlede udbud af sorter indenfor majs og give indspil til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø i forbindelse med klassifikation i forhold til muligheder for dispensation, inddeling i sortsgrupper og udarbejdelse af ækvivalenslister med sammenlignelige sorter. Ækvivalensliste for majssorter vil kunne findes på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø's hjemmeside, som pt. er under opbygning.

Dispensationsansøgning til at anvende ikke-økologisk majsudsæd

I OrganicXseeds kan du se, hvilke dispensationsmuligheder der gælder.

Hvis der ikke er tilgængelige sorter i de ønskede tidlighedsklasser, vil der være mulighed for at søge om dispensation til at anvende ikke-økologisk udsæd. Ved krav om individuel tilladelse skal du redegøre for, hvorfor du ikke kan anvende sorter med en anden tidlighed. Hvis alle de tilgængelige sorter ikke kan anvendes på baggrund af tidligheden eller manglende oplysninger om tidligheden, kan du angive dette som begrundelse, og du skal angive, hvorfor en anden tidlighed end den ønskede ikke kan anvendes på den pågældende bedrift.

I din dispensationsansøgning, kan du evt. anvende prognose for jordtemperatur, som kan findes pr. postnummer på LandbrugsInfo, til at vise betydningen af tidlighed afhængig af klima og sådato.

I "Sortsvalg majs" kan du lave en liste over relevante sorter og sandsynligheden for at sorterne kan levere den ønskede tørstofprocent.

Hvis der er økologisk udsæd til rådighed i den ønskede tidlighedsklasse, kan der ansøges om dispensation, hvis du har særlige behov på din bedrift, og hvis du kan godtgøre, at de tilgængelige sorter ikke lever op til udbytte/kvalitet, som man ellers kan købe i den aktuelle tidlighedsklasse.

Husk altid at afvente svar fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø inden ikke-økologisk udsæd anvendes. Og gem altid dokumentation for din bestilling.

Tidsbegrænsede dispensationer

Dispensationer er begrænset til en vækstsæson. Landbrugsstyrelsen har i udgangspunktet valgt at definere vækstsæsoner efter de fire årstider. Ved ansøgning om dispensation skal du angive anvendelsestidspunktet i ansøgningen.

Hvis der bestilles udsæd, inden der er opnået dispensation, er det på eget ansvar og for egen risiko. Hvis der i mellemtiden kommer økologisk udsæd i den ønskede tidlighedsklasse, skal dette anvendes.

Tidsbegrænsede dispensationer

Dispensationer er begrænset til en vækstsæson. Vækstsæsonen er defineret indenfor tidsintervallet 1. marts – 31. maj. Ved ansøgning om dispensation skal du angive anvendelsestidspunktet i ansøgningen.

Hvis der bestilles udsæd, inden der er opnået dispensation, er det på eget ansvar og for egen risiko. Hvis der i mellemtiden kommer økologisk udsæd i den ønskede tidlighedsklasse, skal dette anvendes.

Til bekræftelse

I langt de fleste tilfælde skal du forvente, at der vil være krav om individuel tilladelse, hvis du af en eller anden grund ønsker at anvende ikke-økologisk udsæd. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø kan dog vælge klassifikationen "Til bekræftelse" i bestemte tidlighedsklasser eller sortsgrupper for en afgrænset periode, såfremt der ikke er økologisk udsæd til rådighed.

"Til bekræftelse" betyder, at du skal anmelde til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, at du indkøber ikke-økologisk udsæd. Det skal du gøre digitalt i OrganicXseeds i forbindelse med indkøb af udsæd, og tidligst fem dage før.

Se artiklen "OrganicXseeds – den danske økologiske frødatabase" her på siden eller brugerguide til OrganicXseeds på forsiden af OrganicXseeds.

Dokumentationen skal kunne fremvises ved kontrolbesøg. Når du har indtastet bekræftelse, må du anvende det pågældende udsæd

Økologisk frø skal anvendes før omlægningsfrø

Vær opmærksom på regler for omlægningsfrø, som betyder, at du først må anvende omlægningsfrø af en sort, når der i OrganicXseeds ikke er tilgængeligt økologisk udsæd af den pågældende sort. Status på udsæden vil fremgå af OrganicXseeds.

Omsåning af marker - med behov for hurtig handling

Hvis du står i en situation, hvor en flok råger har ryddet marken, eller andet der gør, at du hurtigt skal skaffe ekstra udsæd og har behov for en dispensation til at anvende ikke-økologisk udsæd, kan du kontakte Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø og bede om hurtig sagsbehandling.

Yderligere information

- OrganicXseeds og brugerguide på forsiden af OrganicXseeds (<https://www.organicxseeds.dk/>)
- Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion (<https://lbt.dk/bedrift/oekologi/bliv-certificeret-oekolog/oekologisk-jordbrugsproducent>) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R0474&from=DA>)
- (https://lbt.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Tvaergaende/Oekologi/Jordbrugsbedrifter/Vejledende_aekvivalensliste_for_sorter_af_majs_ver.04_aekvivalensliste_for_sorter_af_majs) (<https://lbt.dk/planter/oekologiske-froe/de-oekologiske-froedatabaser>)
- Værktøj til valg af majsorter til helsæd (sortsvalg.dk) (<https://sortsvalg.dk/da-dk>)
- SortInfo.dk (<https://sortinfo.dk/#/>)

Administration af reglerne

Reglerne administreres af Styrelsen for Arealomlægning og Vandmiljø. Innovationscenter for Økologisk Landbrug tager forbehold for ændringer i praksis.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

For mere information

Tove Mariegaard Pedersen

Specialkonsulent

Jordfrugtbarhed, korn, OrganicXseeds

+45 40 25 63 33

tove@icoel.dk

Birgit Ingvorsen

Chefkonsulent

Regler, tilskud

+45 23 74 37 98

biin@icoel.dk